

Úpadek

Odepřít věřiteli, jehož dlužník není schopen plné úhrady svých závazků, ochranu poskytovanou insolvenčním zákonem jen proto, že zákonem předepsaný (očekávaný) způsob řešení dlužníkovy úpadku nepovede k oddlužení, je vyloučeno již proto, že jde o podstatu insolvenční úpravy (jež některým subjektům při splnění vymezených podmínek dobrodiní oddlužení přiznává a jiným nikoli), kterou prostřednictvím zásady obsažené v § 5 písm. a/ nelze popřít. V rozporu s touto zásadou zjevně není ani to, že v insolvenčním řízení následně budou vypořádány i nesplatné pohledávky dlužníka (to plyne z dikce § 1 písm. a/ insolvenčního zákona a jde o logický důsledek faktu, že dlužník není schopen jiné než poměrné úhrady již splatných pohledávek).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 19/2011, ze dne 30.4.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníka P.P., bytem v B., vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 38 INS 3084/2010 a v insolvenční věci dlužnice A.P., bytem v B., vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 38 INS 3089/2010, o insolvenčních návrzích věřitele Československé obchodní banky, a. s., se sídlem v P., o dovolání insolvenčního návrhatele proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. ledna 2011, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010, KSPH 38 INS 3089/2010, 3 VSPH 1147/2010-A-44, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. ledna 2011, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010, KSPH 38 INS 3089/2010, 3 VSPH 1147/2010-A-44, usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 8. listopadu 2010, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010-A-32 a usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 8. listopadu 2010, č. j. KSPH 38 INS 3089/2010-A-30, se zrušují. Dále se zrušují usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. června 2011, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010, 1 VSPH 717/2011-B-16, s výjimkou výroku o vrácení části zálohy na náklady insolvenčního řízení, usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. února 2011, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010-B-9, ve znění usnesení ze dne 8. března 2011, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010-B-10, v bodech I. a II. výroku, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. října 2011, č. j. KSPH 38 INS 3089/2010, 2 VSPH 718/2011-B-15, s výjimkou výroku o vrácení části zálohy na náklady insolvenčního řízení a usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. února 2011, č. j. KSPH 38 INS 3089/2010-B-8, ve znění usnesení ze dne 8. března 2011, č. j. KSPH 38 INS 3089/2010-B-9, v bodech I. a II. výroku. Insolvenční věci dlužníků se vracejí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 8. listopadu 2010, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010-A-32, Krajský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) rozhodl o insolvenčním návrhu věřitele Československé obchodní banky, a. s. tak, že zjistil úpadek dlužníka P.P. (bod I. výroku), ustanovil insolvenčního správce JUDr. D.T. (bod II. výroku) a prohlásil konkurs na majetek dlužníka (bod III. výroku).

Usnesením ze dne 8. listopadu 2010, č. j. KSPH 38 INS 3089/2010-A-30, rozhodl insolvenční soud o insolvenčním návrhu věřitele Československé obchodní banky, a. s. tak, že zjistil úpadek dlužnice A.P. (bod I. výroku), ustanovil insolvenčního správce JUDr. D. T. (bod II. výroku) a prohlásil konkurs na majetek dlužnice (bod III. výroku).

Součástí obou usnesení insolvenčního soudu byly dále výroky o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku (bod IV. výroku), výzva, aby věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, tak učinili ve lhůtě 30 dnů (s poučením o následcích zmeškání lhůty), jakož i výzva, aby věřitelé dlužníka

insolvenčnímu správci neprodleně sdělili, jaká zajišťovací práva k majetku dlužníka uplatňují (bod V. výroku), výrok o nařízení přezkumného jednání (bod VI. výroku), výrok o svolání schůze věřitelů (bod VII. výroku), výzva, aby osoby, které mají závazky vůči dlužníku, napříště neposkytovaly plnění dlužníku, ale insolvenčnímu správci (bod VIII. výroku), pokyn, aby insolvenční správce ve stanovené lhůtě předložil zpracovaný seznam přihlášených pohledávek (bod VIII. výroku), konstatování, že započtení vzájemných pohledávek dlužníka a věřitele je po rozhodnutí o úpadku přípustné, jestliže zákonné podmínky tohoto započtení byly splněny před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak (bod IX. výroku) a oznámení, že insolvenční soud bude svá rozhodnutí zveřejňovat (jen) v insolvenčním rejstříku (bod X. výroku).

Insolvenční soud vyšel v obou řízeních zejména z toho, že:

- 1/ Insolvenční navrhovatel uzavřel 11. března 2003 se společností M.-TELEKOM, v. o. s. (dále jen „veřejná obchodní společnost“) smlouvu o revolvingovém úvěru (ve znění 3 dodatků) do výše úvěrového limitu 15 milionů Kč (dále jen „úvěrová smlouva“).
- 2/ Pohledávka z úvěrové smlouvy byla zajištěna smluvně zřízeným zástavním právem k označeným nemovitostem ve vlastnictví veřejné obchodní společnosti.
- 3/ Veřejná obchodní společnost uznala dluh z úvěrové smlouvy co do důvodu a výše písemně dne 27. března 2003 a neuhrazená výše dluhu činila ke dni podání insolvenčních návrhů 39.293.120,22 Kč.
- 4/ Oba dlužníci uzavřeli s insolvenčním navrhovatelem dne 27. března 2003 dohodu o přistoupení k závazku veřejné obchodní společnosti z úvěrové smlouvy a z tohoto titulu má insolvenční navrhovatel vůči nim (tutéž) pohledávku po lhůtě splatnosti ve výši 39.293.120,22 Kč.
- 5/ Pohledávku po lhůtě splatnosti ve výši 14.800.303,- Kč má vůči oběma dlužníkům (solidárně zavázaným) též Finanční úřad v Berouně (dále jen „finanční úřad“).
- 6/ Dlužníci vlastní nemovitost a mají pohledávku ve výši 28.279.297,- Kč vůči veřejné obchodní společnosti.

Na tomto základě insolvenční soud uzavřel, že každý z dlužníků je v úpadku ve formě platební neschopnosti ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), jelikož má více věřitelů s peněžitými závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, které není schopen plnit. S rozhodnutím o úpadku spojil insolvenční soud rozhodnutí o způsobu řešení úpadku konkursem (§ 148 odst. 1 insolvenčního zákona), s tím, že jiný způsob řešení v daném případě (kdy jde o závazky z podnikání) nepřichází v úvahu.

K odvolání insolvenčního navrhovatele Vrchní soud v Praze (poté, co obě insolvenční řízení spojil ke společnému řízení), usnesením ze dne 12. ledna 2011, č. j. KSPH 38 INS 3084/2010, KSPH 38 INS 3089/2010, 3 VSPH 1147/2010-A-44, změnil obě usnesení insolvenčního soudu tak, že zamítl jak insolvenční návrh věřitele vůči dlužníku (první výrok), tak insolvenční návrh věřitele vůči dlužnici (druhý výrok). Dále rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (třetí výrok).

Odvolací soud vyšel z ustanovení § 3 odst. 1 až 3, § 97 odst. 1 a 3, § 103 odst. 2, § 105, § 136 odst. 1 a § 141 insolvenčního zákona, zdůrazňuje úvodem, že v obou přezkoumávaných insolvenčních věcech je skutková a právní situace vyplývající z obsahu spisu zcela shodná, a totožné jsou i závěry, jež pro svá rozhodnutí o úpadku dlužníků přijal insolvenční soud.

Po shrnutí skutkových závěrů insolvenčního soudu pak odvolací soud podrobně ozřejmil, proč neshledává přílehlavými argumenty, jimiž odvolatelé brojili proti závěru o splatnosti pohledávky insolvenčního navrhovatele vůči veřejné obchodní společnosti, stejně jako argumenty, jimiž

odvolatelé zpochybňovali existenci jejich vlastní (solidární) povinnosti k úhradě pohledávky insolvenčního navrhovatele vůči veřejné obchodní společnosti, včetně tvrzení, jimiž se dovolávali omylu ve smyslu § 49a zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“) a odstoupení od dohody o přistoupení k závazku dle § 49 obč. zák.

Dále odvolací soud uvedl, že k prokázání solidární povinnosti dlužníků k úhradě závazku veřejné obchodní společnosti vůči insolvenčnímu navrhovateli nebylo zapotřebí dohody o přistoupení k závazku; tato povinnost plyne již ze zákonného solidárního ručení společníků za závazky veřejné obchodní společnosti dle § 86 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Neomezeného ručení společníka (v rozsahu veškerého jeho majetku) může věřitel společnosti využít poté, co ji marně vyzval ke splnění závazku, což se v daném případě stalo nejpozději výzvou z 15. ledna 2008 (kterou následovala výzva z 1. února 2008 adresovaná dlužníkům s odkazem na § 86 obč. zák.). Závěr insolvenčního soudu, že insolvenční navrhovatel je oprávněn požadovat úhradu úvěrových pohledávek jak po veřejné obchodní společnosti, tak po kterémkoli z dlužníků (společníků), je tedy zjevně správný a solidární závazek dlužníků vůči insolvenčnímu navrhovateli je tudíž nepochybný.

Odvolací soud však považoval za podstatné, že v insolvenčních řízeních obou dlužníků nebyly zjištěny jiné závazky než závazky vůči insolvenčnímu navrhovateli a finančnímu úřadu; jiné pohledávky nebyly do těchto řízení přihlášeny do skončení přihlašovací lhůty, přičemž Okresní správa sociálního zabezpečení Benešov i Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky (které insolvenční navrhovatel označil jako další věřitele) soudu sdělily, že pohledávky za dlužníky nemají. Oba zjištěné závazky dlužníků přitom v zásadě vyplývají jen z jejich postavení společníků veřejné obchodní společnosti. Jejich solidární závazek vůči insolvenčnímu navrhovateli by zde byl bez ohledu na dohodu o přistoupení k závazku (z titulu zákonného ručení společníků) a obdobný původ mají i závazky vůči finančnímu úřadu, které (jak plyne i z přihlášky) představují (vyjma částky 2.201,- Kč) dlužnou daň z příjmů fyzických osob s příslušenstvím (dle daňových přiznání podaných od roku 2002). Předmětem této daně je přitom u společníků společnosti s ručením omezeným (správně veřejné obchodní společnosti) podíl na zisku společnosti (tento zisk může být - z hlediska rozhodných aktiv - generován např. i pohledávkami společnosti, jež zatím nebyly uhrazeny). Celý zisk společnosti se rozděluje mezi společníky rovným dílem; společnost zisk nezdaňuje, ale společníci zdaňují svůj podíl na zisku jako příjem z podnikání (§ 7 odst. 1 písm. d/ zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů). Daň z příjmů tedy neplatí společnost jako právnická osoba, ale její jednotliví společníci. Dlužníci v řízeních poukazovali právě na to, že původ jejich značných závazků na dani z příjmů tkví v zisku společnosti vykázaném i na základě pohledávek vůči společnosti T., a. s. (nyní D.T. a. s.) ze zakázky dokončené v roce 2001, které zůstaly neuhrazeny v současné výši cca 80 milionů Kč; proto jim příslušný podíl na zisku nebyl společností vyplacen (žádný jim nebyl vyplácen již od roku 1993).

Podle odvolacího soudu pak insolvenční návrh (a tedy ani insolvenční řízení) není nástrojem k vymáhání pohledávek. Předmětem insolvenčního řízení (zahájeného insolvenčním návrhem) je dlužníkův úpadek či hrozící úpadek a způsob jeho řešení některým ze zákonem stanovených způsobů (§ 2 písm. a/ insolvenčního zákona). Podstatou řešení úpadku je uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem či hrozícím úpadkem, uskutečněné v zájmu co nejvyššího a zásadně poměrného uspokojení dlužníkových věřitelů, popřípadě jejich uspokojení v minimálním předepsaném rozsahu (při oddlužení).

Je zřejmé (pokračoval odvolací soud), že insolvenčnímu navrhovateli nic nebránilo uplatnit platební nárok vůči kterémukoli z dlužníků zavázaných solidárně s veřejnou obchodní společností žalobou na zaplacení, zvláště když v insolvenčním řízení dlužníků nemůže dosáhnout nijak výhodnějšího uspokojení nároku, než jaké lze očekávat při individuálním vymáhání. Přitom nelze pouštět ze zřetele rozsah dopadů insolvenčního řízení do osobnostní a majetkové sféry dlužníka, zejména pak pokud u dlužníků (manželů) lze (s ohledem na podnikatelský charakter jejich závazků vylučující oddlužení)

reálně počítat jen s řešením jejich úpadku konkursem. Ten má u fyzické osoby významné sociální důsledky, umocněné navíc i tím, že se v rámci konkursu vypořádávají z majetkové podstaty též závazky dosud nesplacené (§ 250 insolvenčního zákona), tedy i ty, k jejichž úhradě by jinak dlužník nebyl zatím povinen.

Vzhledem ke všem těmto okolnostem (i k povaze pohledávek insolvenčního navrhovatele a jediného dalšího věřitele, jež jsou v zásadě generovány jen pozicí dlužníků jako společníků společnosti s ručením omezeným /správně veřejné obchodní společnosti/) je odvolací soud přesvědčen o tom, že insolvenční navrhovatel nepřiměřeně zvolil pro vymáhání své pohledávky za dlužníky insolvenční řízení, ačkoliv k tomu mohl - s očekávaným výsledkem nikoli nepříznivějším - zvolit standardní postup, který by představoval méně závažný zásah do osobní a právní sféry dlužníků. Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby při něm ani dlužník nebyl nespravedlivě poškozen (§ 5 písm. a/ insolvenčního zákona).

Za popsané situace, třebaže byly zjištěny znaky úpadku dlužníků dle § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, by bylo v rozporu s touto zásadou spravedlnosti insolvenčního řízení dovodit naplnění podmínek pro rozhodnutí o úpadku dlužníků, uzavřel odvolací soud.

Insolvenční navrhovatel podal proti usnesení odvolacího soudu dvě dovolání. První (adresované ke sp. zn. KSPH 38 INS 3084/2010, srov. A-46) směřuje proti prvnímu výroku napadeného usnesení a druhé (adresované ke sp. zn. KSPH 38 INS 3089/2010, srov. A-44) směřuje proti druhému výroku napadeného usnesení. Dovolání jsou obsahově shodná (s tou výhradou, že jedno se týká dlužníka a druhé dlužnice), přičemž dovolatel v nich namítá, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a shodně požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí v dovolání dotčeném rozsahu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel poukazuje na to, že odvolací soud dospěl ohledně zjištění úpadku obou dlužníků na témže skutkovém základu k opačnému názoru než insolvenční soud, a to přesto, že v obou řízeních byl osvědčen úpadek dlužníků ve smyslu § 3 insolvenčního zákona. Odkaz odvolacího soudu na zásadu formulovanou v ustanovení § 5 písm. a/ insolvenčního zákona a následný závěr odvolacího soudu, že by bylo v rozporu s touto zásadou spravedlnosti insolvenčního řízení, kdyby (ač byly zjištěny znaky úpadku dlužníků dle § 3 odst. 1 insolvenčního zákona) dovodil naplnění podmínek pro rozhodnutí o úpadku dlužníků, má dovolatel za nepřiměřeně extenzivní výklad základní zásady insolvenčního řízení, jdoucí nad rámec insolvenčního zákona. Dovolatel míní, že výklad této právní zásady nemůže být pojímán tak široce, neboť ve svém důsledku předimenzovaná ochrana dlužníka vede k jeho nedovolenému a neodůvodněnému zvýhodnění na úkor věřitelů k nespravedlivému poškození věřitelů.

Požadavek odvolacího soudu, aby věřitel volil „standardní postup, který by představoval méně závažný zásah do osobní a právní sféry dlužníků“, je v tomto případě zcela nepřiměřený, neodůvodněný a popírá právo věřitele domáhat se alespoň částečného uspokojení své pohledávky v rámci insolvenčního řízení za situace, kdy je naprosto evidentní, že dlužník nedisponuje majetkem postačujícím k jejímu úplnému uspokojení a byly zjištěny všechny znaky dlužníkovy úpadku.

Dovolatel bere na vědomí, že insolvenční návrh není nástrojem k vymáhání pohledávek, a že jedním ze základních cílů insolvenčního řízení je co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení dlužníkových věřitelů. Zvláště v tomto případě (kdy dlužníci vlastní pouze nemovitosti zapsané na listu vlastnictví číslo 2714 v katastrálním území Benešov u Prahy a nemovitosti zapsané na listu vlastnictví číslo 1708 v katastrálním území Čtyřkoly a své pohledávky v insolvenčním řízení přihlásili pouze dva věřitelé) lze očekávat rychlý průběh insolvenčního řízení, který ve svém důsledku nebude mít pro dlužníka nepříznivější důsledky než několikaletý soudní spor o zaplacení pohledávky.

V době trvání soudního řízení by se pohledávka insolvenčního věřitele dále navyšovala o úroky, úroky z prodlení a náklady řízení. Vzhledem k majetkovým poměrům dlužníků a jejich dosavadní postoj (dovolatelovu pohledávku zcela popírají, ačkoli ji jako svůj závazek uvedli v seznamu závazků) lze očekávat, že by pohledávka insolvenčního navrhovatele nebyla uhrazena ani na základě pravomocného soudního rozhodnutí.

Zvolený způsob řešení vzniklé situace podáním insolvenčního návrhu (když je zřejmé, že závazky dlužníků, byť jen vůči dvěma věřitelům, několikanásobně převyšují jejich majetek) tak dovolatel pokládá za jediný možný správný i přiměřený.

A konečně dovolatel zdůrazňuje, že daňově účinný odpis pohledávky může provést až ke dni právní moci rozvrhového usnesení (případně po zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku dlužníka). Při zjištění úpadku dlužníka se také zastaví úročení pohledávky (a tedy její další navyšování). V rámci konkursu na majetek dlužníků pak dojde k prodeji jejich majetku a poměrnému uspokojení pohledávek věřitelů ve výrazně kratším čase, než jaký lze reálně očekávat v případě soudního a následného exekučního vymáhání pohledávky. Samotné insolvenční řízení potom bude mít pro dlužníky méně nepříznivých dopadů než dlouholeté spory a následná vleklá exekuce jejich majetku. Rovněž náklady na insolvenční řízení jsou výrazně nižší než v případě řízení o žalobě o zaplacení pohledávky.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. března 2011, tj. naposledy ve znění zákona č. [409/2010](#) Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání v této věci je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 1 písm. a/ insolvenčního zákona tento zákon upravuje řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co

nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkůvých věřitelů.

Dle ustanovení § 3 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník je v úpadku, jestliže má a/ více věřitelů a b/ peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a c/ tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“).

Z ustanovení § 5 písm. a/ insolvenčního zákona se dále podává, že k zásadám, na nichž zejména spočívá insolvenční řízení, patří i zásada, podle které insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů.

Podle ustanovení § 141 insolvenčního zákona proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu dlužníka není odvolání přípustné. Proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu věřitele se může odvolat pouze dlužník; odvoláním však lze namítat pouze to, že rozhodnutí o úpadku nemělo být vydáno proto, že úpadek není osvědčen, nebo proto, že tomu brání překážka stanovená v tomto zákoně. Ke skutečnostem, které nastaly nebo vznikly po vydání rozhodnutí soudu prvního stupně, se v odvolacím řízení nepřihlíží (odstavec 1). Je-li osvědčen úpadek dlužníka, není důvodem k tomu, aby odvolací soud zrušil nebo změnil rozhodnutí o úpadku, skutečnost, že insolvenční navrhovatel nedoložil, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, ani skutečnost, že insolvenční navrhovatel v průběhu odvolacího řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení (odstavec 2).

Z ustanovení § 143 odst. 3 insolvenčního zákona dále vyplývá, že není-li dlužník v úpadku pro předlužení, zamítne insolvenční soud insolvenční návrh podaný věřitelem i tehdy, osvědčí-li dlužník jednající v dobré víře, že jeho platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby a že se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že ji odvrátí v době do 3 měsíců po splatnosti jeho peněžitých závazků.

Možností zamítnout insolvenční návrh věřitele, přestože se dlužník nachází v úpadku ve formě platební neschopnosti, je dlužník chráněn před dopady platební neschopnosti způsobené mu protiprávním jednáním třetí osoby po dobu vymezenou tímto ustanovením (osvědčí-li dlužník, že /takto vzniklou/ platební neschopnost bude schopen odvrátit do 3 měsíců od splatnosti svých peněžitých závazků).

Úprava obsažená v ustanovení § 143 odst. 3 insolvenčního zákona (jež ostatně odvolací soud v dané věci neaplikoval), je nicméně výjimkou z pravidla, že subjekty, jež se nacházejí v úpadku (a nejsou proto schopny uspokojit své věřitele jinak než poměrně), mají být podrobeny režimu insolvenčního zákona tak, že tento úpadek bude zjištěn a následně bude rozhodnuto o způsobu jeho řešení (srov. ustanovení § 1 písm. a/ insolvenčního zákona). Z pohledu dlužníkovy (ne)schopnosti platit své splatné závazky pak není (nemůže být) rozhodné, zda jde o závazky, jež na sebe dlužník převzal přímo (např. jako dlužník ze smlouvy o úvěru) nebo k jejichž splnění je povinen jako osoba, jež svým majetkem zajišťuje pohledávky věřitele vůči jinému (osobnímu) dlužníkovi. Z hlediska možnosti podrobit dlužníka neschopného splácet své závazky z titulu zajištění pohledávky věřitele vůči jinému (osobnímu) dlužníkovi, režimu insolvenčního zákona, není rovněž podstatné, zda jde o zajištění zřízené smluvně (srov. např. úpravu ručení podle ustanovení § 546 a násl. obč. zák. nebo podle ustanovení § 303 a násl. obch. zák.) nebo o zajištění zákonné (srov. pro danou věc § 86 obch. zák.).

Je-li dlužník v úpadku (ať již jde o úpadek ve formě platební neschopnosti nebo ve formě předlužení), je vyloučeno upírat věřiteli, jenž se prostřednictvím insolvenčního návrhu domáhá zjištění tohoto úpadku a jeho následného řešení některým ze způsobů předepsaných ustanovením § 4 insolvenčního zákona (aniž by šlo o šikanózní výkon práva), ochranu jeho práv postupy podle insolvenčního zákona. To se ostatně podává i z textu § 1 písm. a/ insolvenčního zákona, jenž v řešení úpadku a hrozícího

úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů spatřuje cestu „k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů“.

Není rovněž žádné spravedlnosti v tom, nutit věřitele (insolvenčního navrhovatele), jenž pro účely insolvenčního řízení spolehlivě doložil svou nevykonatelnou pohledávku vůči dlužníku po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a současně osvědčil dlužníkovu úpadek ve formě platební neschopnosti, aby si za stavu, kdy je zjevné, dlužník že není schopen jiné než poměrné úhrady svých pohledávek, opatřoval (s dodatečnými a z pohledu konečného výsledku zbytečnými soudními náklady) exekuční titul v nalézacím řízení; nehledě k rizikům, jež s sebou pro věřitele bez exekučního titulu nese princip priority platný ve vykonávacím (exekučním) řízení, v jehož důsledku může být při uspokojování své pohledávky předběhnut jinými věřiteli, kteří si (třeba i dílem náhody) exekuční titul opatřili dříve.

Poukaz odvolacího soudu na ustanovení § 5 písm. a/ insolvenčního zákona je v daných souvislostech (z příčin popsanych výše) zjevně nepřiléhavý.

Je vyloučeno vykládat základní zásadu insolvenčního řízení obsaženou v ustanovení § 5 písm. a/ insolvenčního zákona tím způsobem, že je nespravedlivé řešit existující úpadek dlužníka, jen proto, že dlužník má pouze 2 věřitele, že insolvenční navrhovatel (jenž řádně doložil v insolvenčním řízení pohledávku vůči dlužníku po lhůtě splatnosti) může pohledávku uplatnit cestou nalézacího řízení (a následně exekučně), že by musely být v insolvenčním řízení řešeny i pohledávky, které dosud nejsou splatné a že u dlužníka - fyzické osoby by nepřicházel v úvahu jiný způsob řešení úpadku než konkurs, jenž nepovede k oddlužení.

Takto pojaté úvahy odvolacího soudu již opouštějí pole práva (jde o snahu zohlednit /na úkor věřitelů dlužníka/ sociální aspekty věci tam, kde nemají místo) a vedou k tomu, že princip obsažený v § 5 písm. a/ insolvenčního zákona není vykládán v souladu s účelem insolvenčního zákona a jeho systematickou, nýbrž (nesprávně) protikladně k nim.

Ratio legis úpravy obsažené v insolvenčním zákoně tkví právě v tom, že je-li dlužník v úpadku, nemá pro věřitele, kteří dosud nemají vykonatelnou pohledávku, valného smyslu opatřovat si exekuční titul, jenž nepovede k plnému uspokojení jejich pohledávky. Úsudek, že ke zjištění dlužníkovu úpadku ve formě platební neschopnosti plně postačuje doložená existence 2 věřitelů s pohledávkami po lhůtě splatnosti, jejichž úhrady není dlužník schopen, plyne z dikce § 3 insolvenčního zákona i z ustálené judikatury Nejvyššího soudu k tomuto ustanovení. Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. května 2010, sen. zn. 29 NSČR 22/2009, uveřejněné pod číslem 26/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení ze dne 21. prosince 2011, sen. zn. 29 NSČR 14/2011, uveřejněné pod číslem 44/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2012, sen. zn. 29 NSČR 52/2011, uveřejněné ve zvláštním čísle časopisu Soudní judikatura I., ročník 2012 (Judikatura konkursní a insolvenční), pod číslem 23. Odepřít věřiteli, jehož dlužník není schopen plné úhrady svých závazků, ochranu poskytovanou insolvenčním zákonem jen proto, že zákonem předepsaný (očekávaný) způsob řešení dlužníkovu úpadku nepovede k oddlužení, je vyloučeno již proto, že jde o podstatu insolvenční úpravy (jež některým subjektům při splnění vymezených podmínek dobrodiní oddlužení přiznává a jiným nikoli), kterou prostřednictvím zásady obsažené v § 5 písm. a/ nelze popřít. V rozporu s označenou zásadou zjevně není ani to, že v insolvenčním řízení následně budou vypořádány i nesplacené pohledávky dlužníka (to plyne z dikce § 1 písm. a/ insolvenčního zákona a jde o logický důsledek faktu, že dlužník není schopen jiné než poměrné úhrady již splatných pohledávek).

Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž není správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl uplatněn právem. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta

první o. s. ř.), napadené usnesení zrušil, včetně závislého výroku o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Ačkoliv důvody pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, nedopadají (§ 243b odst. 3 o. s. ř.) bez dalšího do poměrů rozhodnutí insolvenčního soudu, je stav vyvolaný měnicím rozhodnutím odvolacího soudu na úrovni odvolacího soudu (kam by za jiných okolností byla věc vrácena) nereparovatelný. Je tomu tak např. proto, že v mezidobí mohly marně uběhnout lhůty k uplatnění práv věřitelů spojovaných s přihlašování pohledávek a s popěrnými úkony, stejně jako lhůta určená insolvenčnímu správci k případnému podání odpůrcích žalob či uplatnění jiných práv vázaných na lhůty, které mají svůj počátek v rozhodnutí o úpadku nebo práv vázaných na osobu insolvenčního správce tímto rozhodnutím ustanoveného. Nejvyšší soud proto zrušil i obě rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem a odst. 3 věta první o. s. ř.).

Formou závislých „výroků“ (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) dále Nejvyšší soud zrušil i usnesení obsažená pod bodem II. výroku, jež po vrácení věci do stavu před rozhodnutím o insolvenčních návrzích již nemohou obstát.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)